

EEN

GEREEDSCHAPSKIST VOOR

CIRCUS-
FEEDBACK

Product in ontwikkeling

DOOR LIV LAVEYNE

TOEN

Miramiro in Gent transformeerde van louter festival naar circuswerkplaats, met residenten en toonmomenten, dook ook het belang van feedback op. “We zijn daar naïef mee gestart, met het idee: we gaan ons kleine team scholen in feedback, we volgen die DasArts methode en dan geven we het zelf,” vertelt Celine Verkest van Miramiro. “Alleen zijn we vrij snel op de beperkingen van die aanpak gestoten: vooral praktisch, want vaak ben je te veel met organisatorische zaken bezig om dat echt goed te kunnen vastpakken, maar ook zit je als werkplaats in een andere verhouding met de artiest. Een machtspositie wil ik het niet noemen maar er is onmiskenbaar een onevenwicht. Wat vaak vergeten wordt is dat het ook moet matchen tussen de feedbackbegeleider en de artiest. Er moet een kritische vertrouwensrelatie zijn: veilig maar ook ervoor zorgend dat er voldoende kan uitgehaald worden.”

Miramiro verplicht – net zoals in de andere werkplekken – nooit tot een toonmoment bij de residenties. “Vroeger reageerden circusartiesten erg angstig op het idee van feedback, ze nodigden tijdens creatieprocessen enkel vrienden uit. Dat is gelukkig meer opengebroken. Steeds meer circusartiesten erkennen de nood aan feedback en hoe verrijkend die kan zijn.” Uit het besef dat expertise van buitenaf belangrijk is, dat de vraag vaak ad hoc komt, dat de juiste feedbackbegeleider niet altijd beschikbaar is, en dat aan die vraag ook telkens een

“Vroeger reageerden circusartiesten erg angstig op het idee van feedback, ze nodigden tijdens creatieprocessen enkel vrienden uit. Dat is gelukkig meer opengebroken.”

prijkaartje vasthangt, groeide het idee om een toolbox te ontwikkelen die specifiek bedoeld is voor circusfeedback en die door de artiesten zelf gebruikt kan worden. “Ik zie de toolbox echt als een handleiding die artiesten ook dwingt om na te denken wat ze van die feedback verwachten. Als ik artiesten nu vraag ‘wil je feedback op het einde van de residentie en wie wil je uitnodigen?’, krijg ik nog te vaak de reactie: ‘Oei, daarover heb ik nog niet nagedacht’. Ook, voor wie maak je het? Die vraag stellen artiesten vaak niet of te laat terwijl dat veel bepaalt in de keuzes die je maakt tijdens je creatie.”

Miramiro vroeg aan circusmaker en dramaturge Margot Jansens (Detail Company) om te bedenken hoe die toolbox eruit kan zien. “Idealiter is die toolbox echt een fysieke gereedschapskist met allerlei laatjes en klepjes waaruit je inspiratie

Margot Jansens wil een toolbox voor circusfeedback maken.

“Idealiter is die toolbox echt een fysieke gereedschapskist met allerlei laatjes en klepjes waaruit je inspiratie kan halen, al naargelang de fase waar je inzit en of je met een specifieke vraag zit.”

kan halen, al naargelang de fase waar je inzit en of je met een specifieke vraag zit,” zegt Jansens. “Het is belangrijk dat die box er is voor de verschillende fases in het creatieproces, en telkens kan inspelen op andere noden. Ik geloof niet dat feedback pas op het einde van de keten moet komen, maar net op elk moment interessant kan zijn. Nu voelt feedback vaak nog als het laatste oordeel. Iedereen gaat ook anders om met feedback. Ik ga pas feedback vragen als ik denk dat het voor mij werkt, om dan te weten of mijn gevoel klopt. Anderen laten de onzekerheid al veel eerder

toe. Ik zie feedback als het gesprek tussen twee stemmen, de rijkdom zit in de dialoog, niet in het commentaar. Een testpubliek kan soms moeilijk onder woorden brengen wat ze willen zeggen, waar geoefende kijkers net constant aan het woord zijn waardoor het tijdens feedbackmomenten soms lijkt alsof iedereen aanwezig daarmee instemt. Terwijl ik erg geloof in de spontane blik van de niet-geoefende kijker. Via een gemode-reerd gesprek met gerichte vragen kan je meer verschillende stemmen, meer perspectieven aan bod laten komen.”

Ook in het buitenland zien we dat de aandacht en interesse groeit om te komen tot een gestructureerde aanpak voor circusfeedback. Circusstad (Nederland) diende daarvoor samen met Zirkus On (Duitsland) en Cirkus Kolektiv (Kroatië) een Europees dossier in. “Wij willen deze methode ontwikkelen tijdens een residentieprogramma van drie verschillende circusprojecten die hun work-in-progress in drie verschillende landen gaan tonen. *Circus Loops* richt zich op de ontwikkeling van een verfijnde feedbackmethodologie die gedeeld kan worden en afstand neemt van de ad hoc, post-performance feedbacksessies die vaak niet nuttig zijn voor de auteur noch voor het publiek,” zegt Jördis Cordua. “Het doel is om een innovatief en vitaal dramaturgisch instrument te ontwikkelen dat circusartisten in staat stelt om duidelijkheid te krijgen over de impact van hun artistieke keuzes op verschillende soorten van publiek en zo hun werk te verfijnen. Door de feedback te structureren als een dialoog met het publiek en hiervoor innovatieve digitale tools te gebruiken, kunnen artiesten genuanceerde inzichten opdoen een directe impact hebben op de ontwikkeling van hun circusvoorstellingen.” ●